

*Традиция и съвременност
Tradition and Modern Times*

ПЕТДЕСЕТ ГОДИНИ ЦЕЛОДНЕВНА ДЕТСКА ГРАДИНА „ИЗВОРЧЕ“ В ПЕРНИК

Нонка Кръстева

Целодневна детска градина 8 „Изворче“ – Перник

В историята на организираното предучилищно възпитание у нас 50 години са достатъчно дълъг период, който може да даде добра представа за този дял от образователната система, имайки предвид, че първата детска градина в Перник е открита 36 години по-рано – през 1926 г., като забавачница към училище. Още повече че този период се простира в два века – XX и XXI век, и в две епохи – на зрелия социализъм, прехода към демократично устройство на обществото и епохата на демокрацията.

Цели 50 години ни делят от далечната 1962 г., когато държавни мини „Перник“ построяват за нуждите на работещите семейства в квартал „Твърди ливади“, Перник, сграда за детска градина. Тя е изградена по типов проект, модерна, двуетажна, с парно отопление, захранвано от МЗ (металургичен завод) „Струма“. Има четири просторни помещения за занимални на четири групи деца с прилежащи към тях ниши за спални и широки южни тераси. Около нея е предвидено място за обширен двор с пясъчници, сенници, открит басейн, цветни и тревни площи. В мазето се помещават кухненски и складови помещения. По-късно мини „Перник“ даряват сградата на община Перник и детската градина става общинска собственост.

Преди нея в забавачницата, открита за миньорските деца през 1926 г., са настанени 50 деца от предучилищна възраст. През 1934 г. са открити още четири забавачници (домове) с 300 деца и 6 учителки, изцяло финансирани от мината. От тях е оцеляла днешната детска градина „Миньорче“, а останалите са закрити, като през 1940 г. в забавачниците при мината и града е имало 180 деца. През 1942 г. в Перник е имало шест детски градини.

Детска градина 8 „Изворче“ в Перник, кв. „Твърди ливади“, е открита и започва работа на 15 юни 1962 г. с 20 души персонал и 50 деца при капацитет за 104 деца, разпределени в 4 групи – две дневни и две нощуващи. Към нея има кухня с три работнички, перачка, домакин, медицинска сестра, парнаджия, който е и пазач, и помощник-възпитател.

На 19 декември 1980 г. към градината се открива филиал в квартала в ново-построената текстилна фабрика „Елена Георгиева“. Той се състои от една це-

лодневна група, в която се приемат деца на работничките от фабриката. Тази група е настанена в обширно слънчево помещение над централния вход, но през 2006 г. новите собственици променят предназначението на това помещение. Групата пребивава в бл. 12 и централната сграда на ЦДГ 8 до 1 февруари 2007 г., когато получава ново, ремонтирано, но северно помещение във вече бившата фабрика. Този филиал съществува 30 години – до 1 декември 2010 г., когато в сградата, станала частна собственост, е открит Европейски политехнически университет.

През 1983 г. се открива нов филиал на първия етаж на жилищен блок 60 в същия квартал с две целодневни групи с капацитет 50 деца, с два отделни входа. На 1 ноември същата година отваря врати и филиалът в жилищен блок №12, пак в кв. „Твърди ливади“, на първия етаж, за две целодневни групи за 50 деца, също с два входа. Така градината става с девет групи.

В годините на прехода тежките икономически условия водят до намаляване на раждаемостта в цялата страна и броят на децата в групите рязко спада, което е причина да се закриват групи. На 3 януари 1995 г. е съкратена една група в бл. 12, а по-късно, през 2000 г., в бл. 60 също е съкратена една група. През 1991 г. в бл. 60 на мястото на едната целодневна група се образува полудневна, подготвителна група, която съществува до 2010 г. Поради претовареност на групите вследствие поемане децата на закритата група от фабриката („Бизнес комплекс „Елена“) градината отново се преобразува в целодневна.

След закриване на училището в с. Мешица, към което има детско-градински групи в с. Мешица и в с. Расник, последната преминава към ЦДГ 8 като филиал от 1 януари до 30 май 2007 г., когато е закрыта поради липса на деца.

Понастоящем (учебната 2011–2012г.) в ЦДГ 8 има 159 деца при капацитет 132. Те са разпределени в шест целодневни групи – 4 в централната сграда и по една във филиалите. За тях се грижи персонал: директор, 12 учители, учител по музика, 9 помощник-възпитатели и 2 медицински сестри. От учителите 8 са с висше образование и 5 – с полувисше; един от тях е главен учител, 10 са старши учители и двама са младши учители; един учител е с първа професионално-квалификационна степен, един – с втора, и 4 – с трета ПКС (в т.ч. и директорът). Градината има и домакин, счетоводител и работник по поддръжката. Последните двама, както и учителят по музика са на половин щат, така че в градината има общо 24,5 щатни бройки служители и работници (без медицинските сестри). Освен това има и лектори, които дават на децата допълнителни знания и развиват умения в зависимост от желанията и възможностите им: по английски език, изобразително изкуство, конструктор „Лего“, актьорски и вокални умения, хореография, футбол и гимнастика. До 1994 г. към градината съществува кухня с 4-ма души персонал за приготвяне на храната, но през 1994 г. е преместена и обединена в кухня-майка към ОДЗ 9. А в кв. „Проучване“ и оттам храната се доставя ежедневно.

Детската градина е именувана с протокол № 4 от 30 април 2003 г. на заседание на Общинския съвет и решение № 273 със звучното име „Изворче“. Това събитие в живота на градината е оповестено и тържествено отпразнувано на 30 май 2003 г. в двора с кръстници – Искра Чернева (учителка в ЦДГ 8) и Милан Миланов (заместник-кмет на община Перник).

През годините ЦДГ 8 „Изворче“ е ръководена от следните директори:

- Здравка Атанасова Маринова – директор без група (15.06.1962 г.– 25.01.1964 г., когато става окръжен инспектор по ПУВ);
- Василка Димитрова Попова – директор без група (01.02.1964г.– август 1971г., когато става директор на ЦДГ 2 „Роза Димитрова“;
- Ангелина Методиева Нонева – директор без група (1971г.–1976г., когато става инспектор по ПУВ в Градския народен съвет;
- Мария Петрова Христова – 30.09.1976 г.– 14.06.1999 г. (излиза в пенсия), като до19.02.1981г. е директор с група, а след откриването на филиала във фабриката вече е само директор;
- Даринка Василева Евтимова – директор без група (14.06.1999 г. – продължава и в момента).

ЦДГ 8 има щатен методист в периода 1987–1991г.– Искра Чернева. Методичният кабинет се помещава във филиала в бл. 60 и е в помощ на учителите за пряката им работа с децата.

Според сведения от летописната книга на градината учител по музика (музикален ръководител) има от 1967 г.– Елена Василева Тасева. След нея музикалното възпитание на децата се поема от Сл. Георгиева (1972–1982г.), Нонка Кръстева (1982–2006 г.), Росица Андреева (2006–2010), Ирена Кирилова (2010 г.).

Учебно-възпитателният процес в ЦДГ 8 „Изворче“ винаги е бил организиран и провеждан съгласно държавните образователни стандарти и съответните програми за предучилищно възпитание, утвърдени от Министерството на образованието и науката. Изнасяни са открити уроци пред съществуващите през годините методични обединения, както и пред аудитория млади специалисти от цялата страна, организирана от ЦИУУРК (Централен институт за усъвършенстване на учители и ръководни кадри, днес – Департамент към СУ „Св. Кл. Охридски“ за усъвършенстване на учители) и др. Градината е посещавана от чуждестранни делегации и гости на Перник (ГДР, СССР и др.). Наред с основните занимания, провеждани в регламентирани и нерегламентирани ситуации, в които децата усвояват определен обем от знания, умения и навици, в градината винаги са се провеждали и мероприятия, прояви, които разчупват обичайната среда, начини, форми, подходи и т.н., като по различен, непосредствен и интересен начин обогатяват детските представи за света и човешките взаимоотношения, традиции и ценности. Това са ежегодните екскурзии до столицата с посещения на музеи, Зоологическата градина, природен

парк „Витоша“, Ботаническата градина, аерогарата, развлекателните паркове „Патиланци“ и „Софияленд“, детска асамблея „Знаме на мира“, представления на Софийската опера и Държавния музикален театър, Боянската църква, храм „Св. Александър Невски“ и др.; екскурзии до селища от областта и извън нея с посещения на свети места – Рилски манастир, параклис „Св. св. ап. Петър и Павел“ в с. Дивотино, Княжевски манастир „Св. Лука“; историческата крепост Кракра Пернишки, парк „Рила“ в Дупница, музей на бусинската керамика, с. Бусинци, Трънско, с. Ковачевци, Държавно ловно стопанство „Витошко“ – с. Студена, и др.; детски лагери в с. Рударци, с. Дивля, с. Боснек, Сандански, както и на море (Приморско, с. Кранево, с. Велика); в градината се организират много празници и развлечения освен традиционните за Нова година, Коледа, Първи март, Деня на мама и завършване на учебната година, годишнини и юбилеи от откриването на ДГ, здравни утра, пролетни и есенни празници, шоу на таланта, шоу на близнаците, Ден на християнското семейство, Ден на пчеларя, пролетни православни празници – Поклади, Благовец, Лазарица, Цветница, Великден и др.; представяне творчеството на детски поети и писатели: Елисавета Петрова, Божурка Тупанкова, Цветана Бъчева, Катерина Кирянова, Иванка Григорова, поета орфеист от Родопите Никола Гигов, Тоня и Сълзица Борисови; среща с пътешественика и кинорежисьора Владимир Сорокин, обиколил света с велосипед; образователни концерти на представителни оркестри към ОКДК (Общински комплекс Дворец на културата) – битов, духов и камерен симфоничен; гостували са дудучарска група от с. Челопеч, детска фолклорна група към читалището в гр. Батановци, клас по народни инструменти от 4. СОУ, композиторът Петър Лъондев, гайдарката от Смолян Красимира Чуртова, народните певци: Павел Сираков, Божурка Тупанкова, Андрей Славчев, Кремена Станчева, сестри Бисерови, Гуна Иванова, Сийка Хълбукова и др.

На 17 май 1999 г. във филиала в бл. 60 е открита художествена галерия „Звънче“ за детско изобразително творчество под ръководството на художника Сашо Евтимов. В нея периодично се организират изложби с творби на децата от школата по изобразително изкуство в полудневната група, ръководена последователно от Сашо Евтимов, Людмил Методиев и Мариела Ивайлова. Тази галерия съществува до 2005 г., когато започва организиране на благотворителен Великденски търг извън ДГ с рисунки и предмети, изработени от децата, съвместно с 9. ОУ в помощ на различни каузи (набавяне средства за възстановяване салона на театъра в ОКДК, за артдейност на 9. ОУ, подпомагане дейността на Дома за медикосоциални грижи за деца, операция на дете за присаждане на стволкови клетки и др.).

Традиция станаха ежегодните коледни и великденски концерти на представителна вокална група под купола на храм „Св. Иван Рилски“ с тематични песни и стихотворения. Децата от ЦДГ 8 са били основни участници във фол-

клорни празници, организирани в регионалния исторически музей, регионалната библиотека, арт салон към ОКДК. Участвали са в телевизионните предавания на КТ „Кракра“ – „Бонбончо“, „Зуница“, „Пътуваща зуница“ до Рилски манастир, „Нещата от живота“; имат участия в детски фолклорни празници и фестивали „Чичо Стоян“ – с. Дивотино, „Дай, бабо, огънче“ – с. Мещица, Гергьовден в с. Богданов дол, „Орфеева дарба“ – София. Участвали са в общоградски спортни празници, манифестации, шествия, организирани в централната градска част по различни поводи, както и в художествени изложби, също организирани от различни институции за децата на Перник. Получавали са множество награди за добро и отлично представяне.

Последните години през януари в градината се организира изложба на сурвакарски ликове, маски, картички, сувенири и др. на сурвакарска тематика, която е част от общоградските прояви в рамките на международния маскарален фестивал в нашия град.

ЦДГ 8 „Изворче“ през всичките години на своето съществуване е поддържала и поддържа връзки с обществени организации, институции и др., които подпомагат цялостния учебно-възпитателен процес според основните си дейности и възможности: регионален исторически музей, храм „Св. Иван Рилски“, ОФ организация в квартала, Краеведско дружество, Дом на дружбата, регионална библиотека „Светослав Минков“, Дом на туриста, туристическо дружество „Кракра Пернишки“, ОДК (Обединен детски комплекс), 9. ОУ, Общински младежки дом, ОКДК, БЧК и др.

През годините детската градина е получавала финансова и материална подкрепа от т. нар. шефски предприятия – машиностроителен завод „Струма“, Централна ремонтна база, минна шивалня, рудник „Иван Гарванов“ и фабрика „Елена Георгиева“. След прехода (1989 г.) градината е получавала епизодично помощи от частни фирми и лица при организация и провеждане на множество изяви, празници, занимания, които са подпомагали цялостния учебно-възпитателен процес.

От 10 май 2000 г. ЦДГ 8 е колективен член на Дом на туриста „Васил Аполотов“. Двете институции си сътрудничат ползотворно още преди тази дата, като децата от ДГ редовно участват в организираната от дома традиционна Граовска вечер, както и в редица чествания и мероприятия в зала „Панорама“ на община Перник, излети и спортно-туристически празници в планината Голо бърдо.

Учители от ЦДГ 8 са участвали в национални и международни научно-практически конференции с теоретични разработки, отразяващи различни дейности в градината – в Сандански, Русе, Свищов, Ловеч, Стара Загора, Бургас, Монтана, София, Перник. Повечето от тях са обнародвани в сборници или специализирани периодични издания.

ЦДГ 8 „Изворче“ в Перник е една от най-желаните и посещавани градини в града. Това се обуславя от добрите резултати на усвоеното учебно съдър-

жание и ежедневните грижи, плод на съвместната професионална работа на целия колектив; от местоположението на градината, край която минава основна градска пътна артерия и това го прави много комуникативно и удобно за хората не само от централната градска част, но и от всички квартали на града, както и от околните села (Дивотино, Люлин, Мешица, Витановци и др.); от просторната и слънчева сграда с добре обзаведени и поддържани помещения за занимания и спане, както и обширен двор с обособени кътове за игра и забавления.

Така уверено можем да смятаме, че нашата детска градина като начално звено от цялостната образователна система дава своя градивен дял за отглеждане и възпитание на знаещи и можещи деца, които ще заемат достойно своите места в редиците на училищата и университетите за усвояване на повече знания на базата на придобитото при нас и овладяване на различни професии в материалната и духовната сфера на нашето общество.

Честит юбилей!

ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ

1. Летописни книги на ЦДГ 8
2. 50 години мини „Перник” (1891–1941), сб. 1941г.
3. Спомени на бивши директори на ЦДГ 8: Василка Попова, Мария Христова, Ангелина Нонева и др.

Nonka Krasteva

✉ Kindergarten 8 Izvorche
6, Tvardi livadi

Pernik, Bulgaria

tel. 0897 917 105

e-mail: cdg_8_izvorche@abv.bg

e-mail: nonka_pk@abv.bg